DÉVAVÁNYA FOTÓSMÚLTJA

Készítette: Szabó Tünde

DÉVAVÁNYA FOTÓSMÚLTJA

Dévaványa eredetileg Ványa volt. A legelső írott okmányok, amelyek a községre vonatkoznak, ilyen néven említik. Ez e római pápa számára szedett segélypénz jegyzékének Békés megyére vonatkozó kimutatásban található először ez 1330-as évben. Fotótörténelme csak e század elejére tehető, ekkor kezdődött a fényképészet, mint iparág fejlődése.

A községben már a XIX. század végén is felmerült ez igény e személyfényképezés iránt. Ekkor még csak vándorfényképészek járták ez országot, s itt is ők készítették el a felvételeket. A gazdagabb, tehetősebb családok, gazdák szívesen vették igénybe e szolgáltatást, örömmel látva, hogy a fotón ők állnak.

A század elejére kialakul e nagy pontosságú, tömeggyártásra alkalmas nagyipar, ugrásszerűen fejlődik a vegyipar, amely a szükséges nyersanyagot előállítja.

Dévaványán az első fényképész **Vaszkó Vince** /1883-1939/ volt. Iparos családból nevelkedett, szülei endrődi származásúak voltak. Édesapja Vaszkó Mihály - kéményseprő, édesanyja Duda Mária. Vaszkó Vince 1914-ig Bécsben katonáskodott. Eredeti szakmája szobafestő volt. Érdekesség, hogy a bécsi Parlamentben Hitlerrel együtt festette az épület falait. A külföldön tartózkodási évei alatt is foglalkozott a fényképészettel, de a lehetőségei eléggé korlátozottak voltak.

1914-ben került haza. Ő nyitotta itt az első műtermet, s a fotó-papírokat továbbra is Bécsből hozta. A szobafestői szakmájának már nem nagyon hódolt, a fotográfiából élt egészen haláláig. E mesterségből akkor 10 katasztrális holdat, 1 tanyát, sőt még egy házat is meg tudott vásárolni. Első felesége gyermekszülésben halt meg. Majd ismét megnősült, második felesége 20 évvel fiatalabb volt nála. E házasságából egy fia és egy lánya született. Gyermekei nem követték apjuk pályáját, de ez unokákon, akik csak amatőr fotósok, még érezhető nagyapjuk tehetsége. Kodak típusú fényképezőgéppel fotózott. Tagja volt a helyi ipartestületnek. 1938-ban a kézműipari kiállításon elismerő oklevelet kapott. 1939-ben elhunyt.

1939-ben költözött Dévaványára **Baji József** /1910-?/, aki a következő fényképész volt, Szeghalmon született. Édesapja az I. világháborúban elesett, majd anyja újból férjhez ment. A második férje egy grúz származású fényképész volt. Itt kezdte tanulni Baji úr a szakmát. Mire nagykorú lett, Budapesten Nagy István műtermében kezdett dolgozni. Nyáron ugyancsak Nagyéknál, de Siófokon dolgozott, ez az időszak 1932-ig tartott. Ezután megnősült 1933-ban, felesége Hegyesi Gizella szintén tanult fényképészetet, de az iskolát nem végezte el. 1933-ben Szeghalmon nyitott műtermet elég szegényes körülmények között. Még szintén ez évben Budapestre költöztek, még egy pár hónapot dolgozott a Balatonon Nagyéknál, majd a Magyar Távirati Irodánál munkálkodott. Ekkoriban nagy volt a szegénység Budapesten, és ezt a felesége nem tudta tovább elviselni ideggel. Szeghalmon járva hallották, hogy Dévaványán fényképészt kerestek. Így kerültek Dévaványára 1939-ben, már akkor két fiukkal együtt. Baji József nagy közéleti ember volt. A helyi Ipartestületi jegyzőkönyvben neve többször is szerepel. Jobban szerette a riport, szabadtéri felvételeket. Fényképezőgép márkájáról annyit tudni, hogy Leica optikája volt, a műterminek Mayer. Még olyan géppel is dolgozott, hogy a lencséről lekapták a takarást és számoltak. Magnézium-porral dolgoztak vaku helyett, amely

igen veszélyes volt főleg a bajuszra, szemöldökre. Nagyon szerette a szakmáját, elismert fényképész volt. Házasságából 1941-ben még egy leánygyermek is született. A szakmát ő vitte tovább, mivel a fiúkat nem egészen ez a terület érdekelte. Az iskola elvégzése után még segített édesapjának, de később már nem volt nagy a kereslet, ezért nem folytatta a fényképészetet.

Már 1944-től **Oravszky Sándor** is fényképészetet nyitott Dévaványán, így egy időben volt két szolgáltató is. A kereslet nem volt túl nagy, mégis mindketten megéltek. Oravszky Sándor 1893-ban született Nagybányán - ma Romániához tartozik. A fényképészetet Debrecenben tanulta ki. Feleségével ott ismerkedett meg ő, szintén fényképész volt. /Hőgye Teréz, született 1913-ban/. Ott is éltek 1944-ig, amikor is lakásukat, műtermüket bombatámadás érte, ekkor költöztek Dévaványára. Itt 1962-ig éltek, innen Budapestre költöztek. Sajnos Oravszky Sándor 1965-ben elhunyt.

Házasságukból egy fiú és egy lány gyermek született, közülük a fiú /Ferenc/ - ma már újságíró - vitte tovább a fényképészetet. Oravszky úr 6x9-es filmekre dolgozott. Előhívás után a negatívot retusálta, majd a pozitív képet szintén. Ekkoriban még csak fekete-fehér filmekre dolgoztak. A pozitív fotót kézzel, anilin festékkel színezték. Az 1950-es években a községben 3 db 6x9-es fotó 20 Ft, egy amatőr filmhívás 3 Ft volt.

Reiter Emil szintén községünk egyik fényképésze volt. Életéről, munkásságáról sajnos nem lehet többet felderíteni.

Az 1970-es évek elején Szövetkezeti tagként és gebinesként szolgálták a vevőket **Tóth Imre és felesége**. Köröstarcsai származásúak, tehetséges fényképészek. Műtermük a mai fényképészet helyén volt. 6x9 cm-es, és kisfilmekre is dolgoztak, ami ekkor még szintén fekete-fehér volt. A 70-es, 80-as években megnőtt a kereslet a szolgáltatás iránt. Az esküvők, gyermekfelvételek, portrék, tablók mind keresettebbek lettek. A fekete-fehér negatívokat szintén retusálták. Az 1980-as években kezdett itt elterjedni a színes fotó, de kereslet még nem igen volt rá.

1987-től Tóthék egyik tanulója, **Bertha Mária** vitte tovább az üzleti tevékenységeket. Sajnos, mivel ő is gebinesként dolgozott, ennek eredményeként nagyon kizsákmányolták. Így egy év alatt munkáját befejezte, és sajnos Dévaványán 4 éven át nem volt fényképészet. Ekkor a lakosság a környező városokba ment, hogy szükségleteit kielégítse.

1992 óta a mai napig működő **Polaris-Foto Kft.** áll a lakosság rendelkezésére. A cég vezetője a debreceni Horváth István, az üzletvezető **Faragóné Papp Mária**. Napjaink fényképezőgépeit, modern technikáit szinte össze sem hasonlíthatjuk elődeinkével. A nagyfokú fejlődés a gépiesítést eredményezte. A Polaris-Foto-nál - ahol én is gyakorlatomat töltöm - Minolta XR 700-as fényképezőgéppel fotóznak. Természetesen az amatőr kidolgozást a printer segíti és gyorsítja. Nekünk az ezerkilencszázas évek jelentik a múltat, de unokáink napjainkat is csak történelemként emlegetik.

MELLÉKLET

DÉVAVÁNYAI IPARTESTÜLET

Vaszkó Vince

Fényképész

AZ 1938. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 11-ÉN AZ IPAR-TESTÜLET 50 ÉVES JUBILEUMA ALKALMÁVAL RENDEZETT HELYI KÉZMŰIPARI KIÁLLITÁSON BEMUTATOTT KIVÁLÓ KÉSZITMÉNYÉÉRT

EZEN

ELISMERŐ OKLEVÉLLEL

TÜNTETTE KI.

DÉVAVÁNYA, 1938 ÉV SZEPTEMBER HÓ. ii.

AZ IPARTESTÜLET NEVÉBEN

Bogya Lajos
ELNÖK

JEGYZÖ

Emléke a fölvett sz. keresztségnek.

Vince

Vaszkó Mihál és Buda Erzsébet gyermeke

fölvette a keresztség szentségét a Szent Imréről

Szinzett Endrödi plébániatemplomban 1883 évi

Septemb hó 30 n.

Bedák Mátyás

mint keresztelő.

Káplán

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Sárosmagyar, az iparterület előljáróságával, október hó 7-én megtartott, rendes előljárósági gyűlésén.

Jelen vannak Pittl Albert ipts elnök elnöklete mellett:

Pp. Kiss Márton iparhatósági biztos, Berki Zsigmond tb. elnök, Baranka Lajos, Nyári Albert, Nemes István, Kovács Károly, Rohut György, Szalai Géza, Oprsai Gábor, Kovács István, Mészáros Lajos, Bélay Lajos, Fitos Zsigmond, Rodler József, Veleczki János, Imre Gyula o. gyógyt és Tarsoly Károly ipts. pénztárnok urak.

Elnök üdvözli a gyűlésen megjelent iparhatósági biztos urat, s nagyrabecsülő örömének ad a jelenlévő előljárósági tagokat is. A jelenlévők határozat képes létszámban lévő megjelenését megállapítja és a gyűlést megnyitja. Jegyzőkönyv hitelesítésére Rohut György és Oprsai Gábor előljárósági tagokat, nevezi meg.

Napirend előtti jelentés.

Napirend előtt ifj. Berecz Zsigmond, iparterületi tiszteletbeli elnök üdvözletét tolmácsolja, hogy Nagytiszteletű Vass Antal helybeli ref. vezetőlelkész úrat, abból az alkalomból, hogy lelkészi működésének 35. évfordulójához érkezett: területünk előljárósága üdvözölje áttérattan és további működésére Istenáldását kéri.

Előljárósági gyűlés egyöntetű lelkesedéssel járul az előterjesztő indítványhoz és úgy a maga nevében, mint az össziparosság képviseletében, Nagytiszteletű Vass Antal vezetőlelkész úrnak 35 működési évfordulójának kapcsolatban a legmelegebb érzésből fakadó szeretetes hódolatait tiszteletét tolmácsolja, és további működéséhez, de személyes boldogulásához, a gondviselő Istent, kegyességét és gazdag áldását kéri.

3 Bsz.

Felolvastatott az elmúlt előljárósági gyűlésen felvett jegyzőkönyv.

Tudomásul vételett

34.

Jegyző jelenti, hogy az elmúlt előljárósági gyűlésóta, tanonczot a következő iparosok szerzeltek: Vitézi Emília nőiszabó, Balázi Aranka, Szarka Sámuel asztalos, Szatári Andrást, Tarsoly Balint asztalos, Berczi Józsefet, Darvasi Albert gépkalapos, Gyarmati Imrét, Sötti Mihály gépkalapos, Fiat Lukácsot, Sárosi Fánosné fodrász, Tamasi Erzsébetet, Kása Flora nőiszabó, Hámer Flórát, és Fritsa Erzsébetet, Frey József kőműves, Szarka Ferencet, Somogyi Jákot fodrász, Pp. Molnár Antalt, Frey Józsefné nőiszabó, Rónyai Fruzsinát és Papp Imre czizmadia, Papp Bálintot.

Munkakönyvet és segédlevelet nyertek: Dékány Tibor férfiszabó, Kámé Tibor fodrász, Saly Endre pincér és Szarka Ida nőiszabó segédek.

Iparigazolványt nyert: Borsonyi Károly kútcsinálójes Pfeifer Emil kőmivesek.

Iparáról lemondott: V. Szabó György cipészmester.

Iparának egyévig való szünetelésére engedélyt nyert, Fejes Kálmán villamszerelő és gépész.

Jegyzőjelentése tudomásul vételett.

35. sz.

Pénztáros jelentése a pénztár állásáról: bevétel volt 62.371.70 P. kiadás: 61.661.21 P. Készpenz: 710.49 P.

Pénztáros jelentése tudomásul vételett.

36. sz.

Elnök jelenti gyűlésnek, hogy a közelmúlt napokban, 25 ht. liter bort vásárolunk meg, iparterületünk részére. Felveti még elnök, hogy a bortárak ügyes magyon felemelkedtek s

Munkakönyvet és segedlevelet nyertek: Kiss Elek kovács, Papp Antal asztalos, Szőnyi Miklós műszerész, Szőnyi József géplakatos, Ferenc József géplakatos, Szarka Ferenc kőműves, Berczi Erzsébet nőiszabó, Gyányi Zsigmond kovács, Cudor Zsigmond villanyszerelő, Szűcs József kőműves, Geszti Lajos kőműves, Fekete Margit nőiszabó, Szarka István cipész, Dávid Emilia nőiszabó, Somogyi Gyula fodrász, Szabó József asztalos, Fekete Ferenc sütő, Kovács Julianna nőiszabó, Nyuvó Mihály asztalos, és Bresztyenszki Sándor molnár.

Iparigazolványt nyert Saly Károly kovács, Dudás Józsefné nőiszabó, Szilágyi Lajos hentes és mészáros, Nyiri István férfiszabó, Temesvári Ambrus kerékgyártó, és Oravszki Sándor fényképész.

Iparát szünetelteti Biri József asztalos, Saly Gábor cipész és Somogyi Eszter nőiszabó.

Özvegyi jogon ipart gyakorol Réz Gyuláné kovács és Trafikánt Gyuláné bádogos.

Iparjogáról lemondott Balogh Imréné cukrász, Szarka Ferenc ács és Péter Mihály ács.

Jegyző jelentése tudomásul vétetett.

35.

Elnök az időközben leérkezett és az elöljáróságot is érdeklő iratokat ismerteti, amelyek irattárunk megfelelő számai alatt fekszenek el.

Elöljáróság a miskolci elnöki értekezlet meghiva sára valamint Szarka Dámelné és Somogyi Istvánné kérelme ~~kér~~ tárgában hozott pártoló határozatot.

36.

A moziszerződés bemutatása következett, amelyet Dr. Kenér Ödön ipt. ügyész ig részleteiben, mint egész terjedelmében ismertet.

Ennek megtörténte után elnök bejelenti elöljáróságnak, hogy a mozihelység hisebb javítási költségei miatt Fejes Kálmán volt bérlővel nézet-eltérés állfennelyre nézve az elöljáróság határozatát kéri.

Elöljáróság a moziszerződés pontjait megjegyzés nélkül tudomásul veszi, míg a moziterem javítási költségeit Fejes Kálmán volt bérlő terhére állapítja meg.

37.

Elnök jelenti gyűlésnek, hogy tisztviselőink azzal a kéréssel fordultak nőkségünkhöz, hogy fizetéseiket, ami annak idején az ipartestület gyenge anyagi helyzetének a figyelembe vételével lettek megállapítva, most jó belátásunk szerint némi kölcsönt adjunk a javításra. Elnök bejelenti, hogy minután anyagi kérdésről van szó, szükséges látta az elnöki tanácsa célszerűnek kérései, amely azzal végződött hogy a kérelmet az elnök

...ezeti hivatalos, irodai vezetőség arra, hogy az ily nemű vegyészetről az érdekelt feleket, az iratok beérkezése után, haladéktalanul értesítse.

A Kir. Miniszter iparhatósági hiztos ur javaslatára elöljáróságot, hogy jövőben elöforduló hasonló esetekről mindenben Papp Zsigmond ur elöterjesztése szerint járjon el.

Gyüjtés, azonnali tudomásul vétele után, hogy az ide vonatkozó fennálló rendelet az iratban 517/837. sz. alatt szerint: helyben hagyólag fogadja az ez ügyben kapcsolatos elöterjesztésről szóló tudomásul.

83.sz.

Olvastatott az 500/1837. ikt. sz. a. alatt kelt 4626/837. sz. fvb. "Végkiadványt", amelyben az N. ipolyi 67/837. tétel alatt Basi Károly fémkészitő iparára nyert igazolvány.

Olvastatott továbbá az 492/837 ikt. sz. a. alatt kelt 3053/837. fb. sz. határozat, amelyben Virág Ádám műszerész iparának további gyakorlására nyert engedély.

Olvastatott az 507/837. ikt. sz. alatt kelt 4897/837. sz. fb. "Határozat," amelyben Fekete Károly kerékgyártó iparának további folytatására nyert engedély.

Gyüjtés az elolvasott határozatokat jóváhagyólag tudomásul.

84.sz.

Kerül bejelenti, hogy munkavesztés és segédlevelet nyert: Szeniai Ferenc, Saly József cipész, Mile János asztalos, és Kató János segédlakatosegédek.

Tudomásul vétetett.

85.sz.

Pénztáros az pénztári állásáról tett megjelentést, melyszerint bevétel volt 16. 270. 67 fillér kiadás volt 16.035 pengő és 86 fillér. Készpénz 234 pengő és 81 fillér.

Jelentés tudomásul vétetett.

86.

Elnök az Ipartestület épülete után, mint a közelben megvásárolt telek tüzet kapcsolatban szóvá tette annak érdekében, hogy milyen megoldást találna célszerünek, előterjesztés az ingatlan megvásárlása végett javaslatba vételre 100 pengőnek a részünkre való kamatozására. Az ügyre vonatkozólag több oldalról az a javaslat tétetett, hogy az ügy tisztázása érdekében, fel kell venni a kapcsolatot Ipartestületi urral, ha lehet most nyomban s hallgassuk meg az ő véleményét.

Elnök hivására Ipartestületi ur megjelenik, s a tárgyalás alapállását ügyre nézve ismertetvén kijelenti, hogy az alkalmi testület megállapodási szerint vétel az mellett hivatkozik rendelkezésre hozzájárul az telket, ehez azonban mint összmaradt a pénzintézetek szükségesek. Végül előadni, hogy annak idején javaslatba-képen 100 azaz egyszázpengő felett a testület pénztárából.

Ipartestületi ur távozása után előterjesztés megy határozat, hogy

Oravszky Sándor
és családja

Baji József fényképezőgépei II.

Baji József fényképezőgépei I.

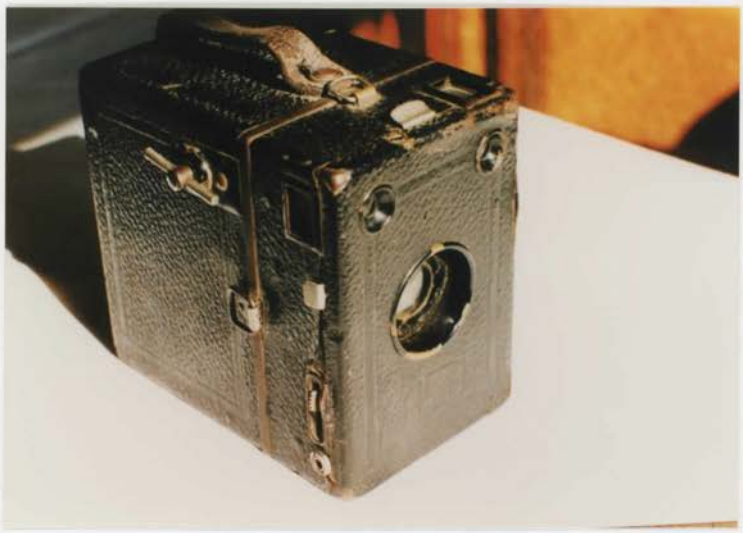

Baji József Dévaványán a
Vadkacsa Szálló előtt

1961

SZAKMUNKÁS BIZONYÍTVÁNY

Baji Gizella

Dévaványa 1941 évi julius

16 napján született, (anyja neve) Hegyesi Gizella

a fényképész szakmában

kitünden megfelelt minősítéssel szakmunkásvizsgát tett.

Ennek alapján a MTVB Ipr. Oszt. szellett működik

Állami Szakmunkásvizsga Bizottság Baji Gizella

a 1912 szakszámú fényképése szakmában

szakmunkássá nyilvánítja.

Békéscsaba 1961 évi junius hó 19 napján

A lánya is fényképész volt
szakmunkásbizonyitvány

Vaszkó Vince és a müterme

A müterem

Ezt a tanyát vásárolta meg Vaszkó Vince
a keresetéből.

A család, és a felesége.

Baji József müterme Dévaványán

A család - középen Baji úr

A kislánya - barnitott technika

Siófokon munka közben

Igy száritották a képeket

Mindennek oka van.

Polaris Foto in memorials: A Debreceni POLARIS FOTO Kft. főnöke Horváth István *1992*-ben az akkori Dévaványai Tanácselnök Papp Tibor javaslatára keresett meg. Határozott szándékkal érkezett, szeretne fényképész üzletet nyitni Dévaványán. Ebben az időben két kis gyermekemet, Tamást és Ágit nevelgettem otthon. Egy rövid gondolkodás után, elfogadtam a felkérést, szerződést kötöttem vele. Teljesen tapasztalatlanul álltam a feladat előtt. Az, hogy mégis elindulhatott a munka, elsősorban szüleimnek köszönhető, mivel Ők vigyáztak nagy szeretettel a gyermekeimre. Az üzlethelyiség adott volt, a nyitást a kft segítségével és a város szerény anyagi támogatásával oldottuk meg. Apukám javította meg a fűtéshez nélkülözhetetlen olajkályhát, anyukám függönyöket vart a fotózáshoz szükséges színes háttereknek és régi bútorokat kaptam tőlük, hogy berendezzem a műtermet a vendégek fogadására (*melléklet-1*.) További segítőim: a kirakat dekorációját Kovácsné Szőke Zita készítette, aki akkor rajzolni, szobrászkodni szerető gyerekeknek adott lehetőséget műhelyében. Az üzlet nyitása után néhány hónappal, Tóbiás Gáborné Tünde készített gyermekrajzokkal díszített háttér felületet. A tablókészítésben szintén az ő és Rosza Pál, néhány alkalommal Laskai Tibor ötleteivel és kreatív munkájukkal segítettek. A megélhetéshez és az üzlet fenntartásához a lakossági igények (igazolványkép, portré, gyermekfotó készítés…) nem voltak elegendők, további ötletekre volt szükség. Nem volt hiába a sok ügynöki munka a vidéki iskolákban és óvodákban, egyre több megrendelést sikerült szerezni. Nem szerettem egyedül dolgozni, így amikor megkeresett Szabó Tünde egy percig nem volt kétségem a felől, hogy ő alkalmas lesz fényképész tanulónak és munkatársnak. Közben új ötleteken kellett törni a fejem, hogy valami újat tudjunk nyújtani a megrendelőknek. Még tanuló koromban láttam egy kiállításon egy érdekes fotót, ami inkább volt művészi, mint a szolgáltatásban eladható kép. Ezért mikor „uborkaszezon" volt azt gondoltam kísérletezek vele, mert nagyon izgalmas gyermekfotót lehetne készíteni ezzel a technikával. Az ötlet igaz nem teljesen az enyém volt, a készítéséről sem volt fogalmam, de több hetes próbálkozással és kísérletezéssel sikerült egy nagyon különleges egyedi fotók egyesítésén alapuló eljárást kidolgoznom (*melléklet-2.)* Ezzel felhívtuk magunkra a figyelmet a környező településeken, és az új technikának köszönhetően még több megrendeléshez jutottunk. Jártuk az iskolákat és az óvodákat, folyamatosan hirdettük magunkat. Ekkor már Lovász Judit is csatlakozott hozzánk tanulónként. A két tanuló kiváló minőségű munkát végzett, hamar teljes értékű kollégákká váltak. Nagyon büszke voltam rájuk. Ügyesen, jó ízléssel fotóztak, kedvesek és szorgalmasak voltak. Szerettem volna elérni, hogy az üzlet akkor is nyitva lehessen, ha vidéken fotózok. Szükség volt még egy munkatársra, Marsi Mária jelentkezett, aki rövid időn belül elsajátította az üzlet nyitvatartásihoz szükséges alapfeladatokat. Végzettsége elegendő volt, és jó hozzáállásával kis biztatással nagyon jól beilleszkedett a csapatba. Ez viszont újabb kihívás elé állított, tovább kellett bővíteni a tevékenységi körünket és nagy fejtörést okozott, hogy tudnék további megrendelésekhez jutni. Próbáltam a több lábon állás elvét megvalósítani, felkerestem a kisújszállási optikus mestert, aki nyitott volt együttműködésre, feltöltötte áruval az üzletemet. Itt adták le a lakosok a recepteket és mi szállítottuk az optikushoz Kisújszállásra, mivel a szemüvegek készítse ott zajlott. Így a dévaványai lakosok helyben át tudták venni a kész szemüvegeket. A fotóstermékek mellett fotóalbumokat, napszemüvegeket és néhány apró ajándéktárgyat is értékesítettünk. Természetesen mind ezek mellett ment az amatőr fotókidolgozás is.

Ahogy az kiderül a visszaemlékezésből, az üzlet vezetése mellet tanulókat is felvehettem. Oktatóként felelősséget éreztem, hogy a gyakorlati tapasztalat átadása mellett a fotózás szeretetéről múltjáról is essen szó. A fotózás szezonális volt, a tanulókat feladatokkal kellett ellátnom, így a Dévaványa fotós múltjának kutatását, ami amúgy is szívügyem volt jó ötletnek gondoltam. Tündi, Judit, és Marsi Marika többet tudnának mesélni róla, kinek mennyi munkája volt benne, hogy mikor kit kerestek fel és kinek is

írtunk levelet. Úgy emlékszem az ötletelések közösen mentek a Bem utcai műhelyben. A kutatás el is indult, először a családban és a rokonoktól érdeklődtünk és így haladtunk előre lépésről-lépésre.
Az alapötlet valóban az enyém volt, aminek azért volt előzménye, mert jelentkeztem a Fényképészvizsgáim előtt *(1986*) nyári szünetben egy „Míves" gödöllői fotótáborban. A legelső fotóseljárásokat ott volt szerencsém kipróbálni. "*A fényképek ajtókat nyitnak a múltba, de a jövőbe is bepillantást engednek*."- Sally Mann. Nagyon komoly munka folyt remek fotósok között, nap, mint nap eszembe jutnak az ott látottak. Ebben az időben iskoláimat Szolnokon és Békéscsabán végeztem (*1984-1987*), illetve a Szolnoki Művészi Fotó Szövetkezetnél vettem részt a gyakorlatokon, majd egy műterem megnyitásába is bevontak (*melléklet-3).*
Visszagondolva remek képzést kaptam, nagyon igényes munka folyt ezekben a műhelyekben, ahol kiváló fotósok voltak a tanáraim, akik megtanították a fényképészmesterség minden csínját. Később jelentkeztem az Ofotért Vállalat budapesti FIJI laborjába ahol a színes fotókidolgozást tudtam elsajátítani. *1998* nyarán harmadik gyermekem születése felülírta a terveim, az üzletet a kollégákra hagytam….
Az, hogy mindenek oka van?
Kisgyermekkoromban csak egy álom volt a fotózás, saját gépről csak álmodoztam, mindig kölcsön gépekkel próbálkoztam, a családomban sem volt senkinek fényképezőgépe, legalábbis amit a kezembe vehettem volna és megismerhettem volna a „csodát".
A szerencse úgy hozta, hogy az érettségi után a nyolcvanas évek elején profi fotósok közt dolgozhattam néhány hónapot a Debreceni Művészi Foto-nál (*1982)*, ami teljesen magával ragadott. Az ott dolgozó fotósoktól minden biztatást megkaptam. Akkoriban érettségi után két év nappali iskolai képzés volt, hogy fényképész vizsgát lehessen tenni. Ha valaki mester szeretett volna lenni, az még egy év békéscsabai helyszínnel egy levelezős képzésben. Nem voltak olyan nagyívű gondolataim a mestervizsgám napján (*2001*), hogy „megállítom a pillanatot" és a fotózást választom. Viszont szerettem az embereket és szeretem, amikor őszinte érzelmekkel teljes fotókkal tudom megajándékozni a családokat. Fontosnak tartom a személyes kapcsolatot**.** Hamar kiderült, hogy a portréfotózás az erősségem, ez irányba visz az utam, a szeretete a mai napig megmaradt. "*A portré nem a fényképezőgépben készül, hanem annak két oldalán.*"- Edward Steichen
A szüleim (*1957*) esküvői fényképe a mai napig kint van a nappalim falán (melléklet-8.) pedig már eltelt több mint 60 év. Akkor, ott ennek a fiatal párnak eszébe jutott, hogy elmenjenek, a faluba a fotográfushoz. Nem voltak tehetősek. Volt olyan rokonuk, aki lehet azt mondta: „*Ezt a drága fotóst te nem engedheted meg magadnak"*! De ők tudták erre a pillanatra örökké emlékezni akarnak és nem hagyták magukat bárki emberfiától lebeszélni. Talán csak művirág volt az esküvői csokorban, vagy egyszerűbb volt a lakodalom! Lehetséges. De úgy hiszem azt sohasem gondolták, hogy ezzel a döntésükkel, annyi szerettüket örvendeztetik meg a jövőben: gyerekeket, unokákat, dédunokákat… A mai napon tudom már, hogy nekik is részük volt abban, hogy ezt a pályát választottam. A fotóművészet számomra egy idegen, nagyon szubjektív irány. Sok fotós barátom van, akik nem kis szerénytelenséggel annak vallják magukat. Meg kell mondani, szép fotókat készítenek. Meglátásom szerint viszont az igazi művészek csendben, gyönyörű munkáikkal a háttérben dolgoznak. Egyik példaképem dr. Fekete Csaba biológus végzettségű, aki a névtelenséget választotta, kiváló természetfotós. A vele való beszélgetések felemelőek, a fotózás minden technikai elemét jól ismerve alkot. Néha megosztja velem az élményeit és olyankor újra feléled bennem a vágy, hogy egyszer egy igazi portréfotós leszek.

Amire büszkén tekintek vissza, a fejlődésem egészen a mestervizsgáig és életem meghatározó munkája, mikor a Holland királynő unokatestvérének 4. gyermekének esküvői fotóit készíthettem. Több mint 100 országba küldték el a családról készült csoportfotót.
Így a *2024*. év elején mikor ez a kis visszaemlékezés készült még mindig fotós álmaimra gondolva fotós karrieremről álmodozom.....
-(***mellékletek: 1-8)***
Pécs, 2024.03.11.

Faragóné Papp Mária ☺

Fényképésztanulóként
1985. Szolnok - FÉNYSZÖV

Fényképésztanulóként a MŰVÉSZI FOTO Szöv. műterem megnyitóján – 1986.

BIZO-

PAPP MÁRIA tanulónak
az 1985./1986. iskolai évben

Magatartás	
Szorgalom	
Magyar nyelv- és irodalom	
Történelem, társadalmi ismeretek	
Matematika	
Fizika	
Testnevelés	
Szakrajz	5 jeles
Anyagismeret	4 jó
Szakmai ismeret	3 közepes
Gyakorlati oktatás	5 jeles

Mulasztott órák száma:		Elméleti oktatásból	Gyakorlati oktatásból
	Igazolt	14	—
	Igazolatlan	—	—

6

14/1986 osztálynapló sorszáma

NYÍTVÁNY

a második M osztályban
tanúsított előmeneteléről

Tanév végén folyamatosan szervezett gyakorlati oktatás	

A nevelőtestület határozata:
Szakmunkásvizsgát tehet

Kelt: Szolnok 1986. év máj. hó 21-n.

P.H.

igazgató osztályfőnök

JEGYZET (Javító-, osztályozó-, különbözeti-vizsga vagy egyéb záradék:)

A szakmunkásvizsgát megkezdte.
Békéscsaba, 1986. máj. 26.

7

1

II-149 /1986

635. sz. „KULICH GYULA" IPARI SZAKMUNKÁSKÉPZŐ INTÉZET

Békéscsaba, [illegible]

SZAKMUNKÁSBIZONYÍTVÁNY

Papp Mária, aki Dévaványa, 1964 év május hó 25 napján

ületett, (anyja neve: Marti Mária) tanulmányait a 633. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet Lappali Szakmunkásképző tanfolyamának III. ontólyában végezte.

635. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet mellett működő Állami Szakmunkásvizsga Bizottság előtt a 1502 számú fényképész

akmában eredményes szakmunkásvizsgát tett, a következő eredmény-el:

akmai elmélet: 2

akmai gyakorlat: 3

rténelem, társadalmi ismeretek:

9034–73. Pátria–Nyomell 1169–50000 – Fnyv. 5. (R)

191

A szakmunkásbizonyítvány minősítése:

(3) közepesen megfelelt

Ez a szakmunkásbizonyítvány

– az 1969. évi VI. törvény 31. §-a alapján a 1502. számú fényképész szakmában szakmunkás munkakör betöltésére képesít,

– a 3/1968. (VI. 4.) MüM számú rendelet értelmében szakmunkásképző iskolai végzettséget tanúsít és

– a 13/1969. (XII. 30.) MüM számú rendelet 113. §-ának (1) bekezdése szerint középiskolában tanulmányi időbeszámítással történő továbbtanulásra jogosít.

Békéscsaba 1986 évi június hó 17 nap.

(a vizsgabizottság elnöke) (az iskola igazgatója)

635. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet mellett működő Állami Szakmunkásvizsga Bizottság Békéscsaba

ÁSZB p. h.

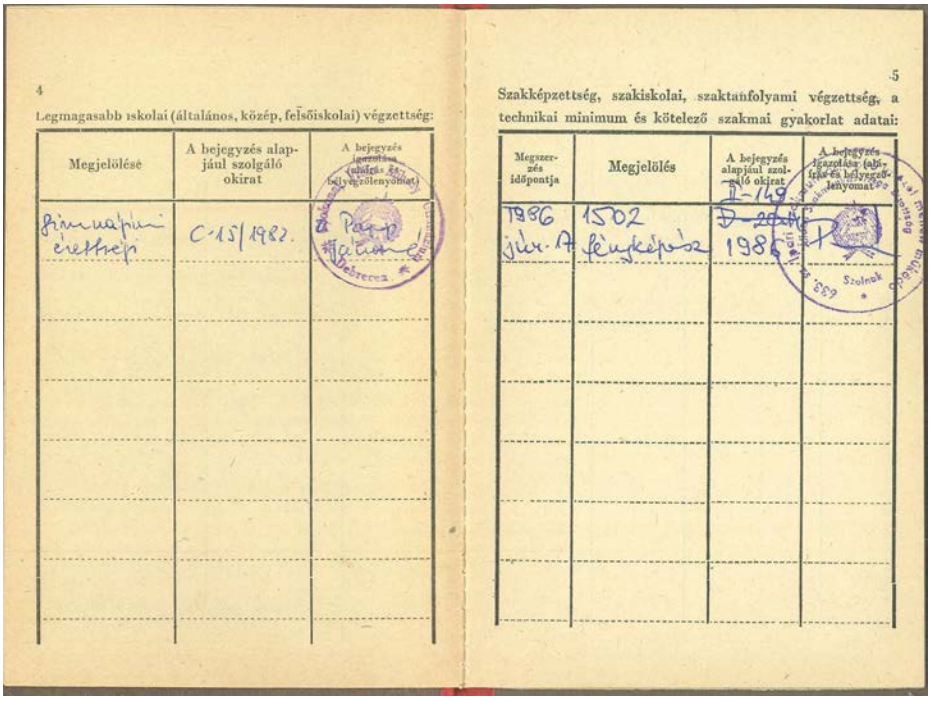

4

Legmagasabb iskolai (általános, közép, felsőiskolai) végzettség:

Megjelölése	A bejegyzés alapjául szolgáló okirat	A bejegyzés igazolása (aláírás és bélyegzőlenyomat)
Gimnáziumi érettségi	C-15/1982.	Papp Jánosné

5

Szakképzettség, szakiskolai, szaktanfolyami végzettség, a technikai minimum és kötelező szakmai gyakorlat adatai:

Megszerzés időpontja	Megjelölés	A bejegyzés alapjául szolgáló okirat	A bejegyzés igazolása (aláírás és bélyegzőlenyomat)
1986 jún. A	1502 fényképész	II-149 ~~D-20~~ 1986	

Munkakönyvi bejegyzés – fényképész. 1986.

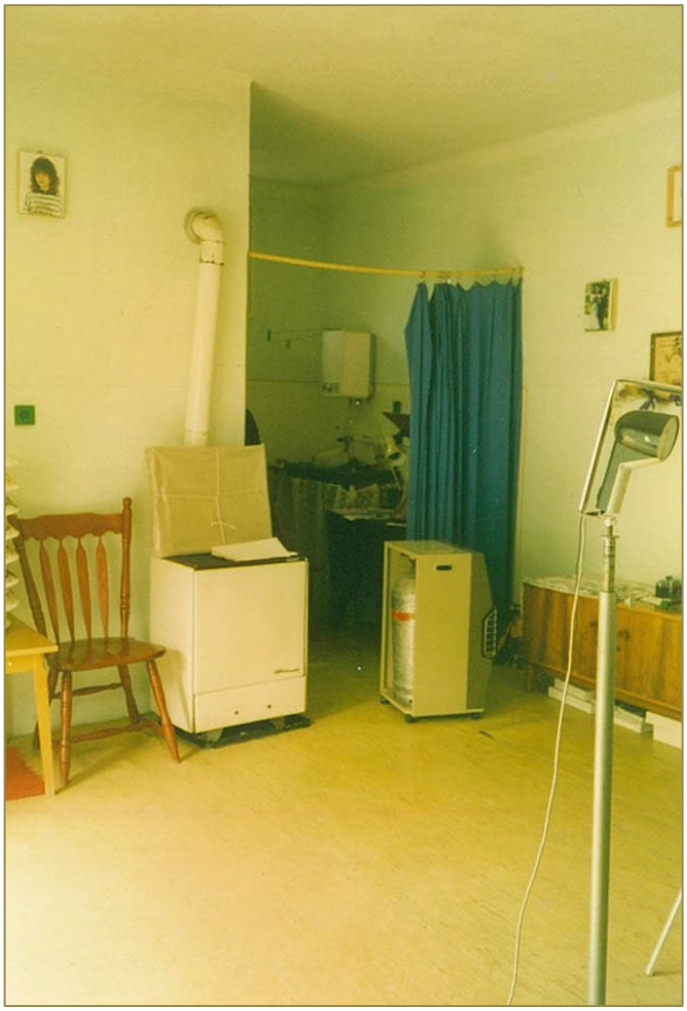

A dévaványai műhely 1992 nyarán

Munka közben – 1992.

Gyermek portré - stacking technika – 1993.
/Faragó Ágnes/

Bpest, 2001. febr. 21.

Kedves Mária!

Örültem kedves levelednek, a fényképekkel.
Az emlékképek arra jók, hogy előhívják a történteket: egy jó kis társaságot, akik tanulni jöttek össze. Közelből, távolból. Ez nagyon tiszteletre méltó dolog. Az érdeklődés, a tudás vágya, az előadóra is hatással van. (Ez látszik a fényképeken!)

Megnéztem a térképen, hová cimeztem a levelem: elvarázsolt egy hely lehet ez a Hedrehely – az Isten háta mögött – ahol F. Papp Mária fényképész-mester él, és dolgozik.

Az jutott eszembe: – milyen jó lenne valahol erre, a világtól elvonulva, egy jó workshop-ot tartani. 8-10 résztvevővel egy hétig. Erről talán még beszélni kellene!

Kedves Mária, köszönöm soraid, remélve, hogy még hallok az életedről. Szakmairól-, és magánéletről egyformán.

Szívélyesen üdvözöl:

Hefelle József
E-mail: hefistudio@matavnet.hu

HEFI STÚDIÓ BT.
1125 Budapest,
Városkúti út 17/B.
Adószám: 28600668-2-43

BUDAPEST 12
22. 2. 01
AL-I/359

MAGYARORSZÁG
≈036
FORINT

Faragóné Papp Mária
fényképészmester

Hedrehely
Szabadság út 8.
7532

BÉKÉS MEGYEI KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA
Chamber of Commerce and Industry of Békés County
Békéscsaba, Penza ltp. 5. H-5601 Pf.: 135.Tel./Fax:(36-66) 324-976, 451-775
E-mail: bmkik@elender.hu

Tárgy: Mesterlevél átadás
Ü.i.: Szűcsné Csáki Katalin

Tisztelt Mester!

A **Békés Megyei Kereskedelmi és Iparkamara** tisztelettel meghívja Önt a **mesterlevél átadási ünnepségre**, melyre a személyes megjelenés kötelező, a nyilvántartó könyv aláírása miatt.

Akadályoztatás esetén más személy csak az Ön meghatalmazásával veheti át a mesterlevelet.

Az okmány postai úton nem kézbesíthető.

Személyes megjelenésére feltétlenül számítunk, mert a mesterlevelek átadója *Dr. Benedek András helyettes államtitkár* lesz az *Oktatási Minisztériumból.*

A konferenciáról való eltávozásra csak annak befejezése után van lehetőség.

Munkájához sok sikert kívánunk!

Találkozunk a rendezvényen.

Békéscsaba, 2001. május 8.

Üdvözlettel:

Zahorán Hilda
Szakképzési vezető

2001. Békéscsaba - Mestervizsga

Mesterlevél

Faragóné Papp Mária

aki született: DÉVAVÁNYA, 1964. 05. 25.

a gazdasági kamarákról szóló 1994. évi XVI. és a szakképzésről szóló 1993. évi LXXVI. törvény, valamint az Országos Mestervizsga Szabályzat alapján a

Fényképész

mestervizsgá bizottsága

Fényképész

mesternek nyilvánította.

Dátum: 2001.04.13.

sorszám: 0025

mestervizsga bizottság elnöke

területi kamara elnöke

BÉKÉS MEGYEI KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA BÉKÉSCSABA

Mesterlevél igazolás

Magyar Kereskedelmi és Iparkamara

Igazoljuk, hogy FARAGÓNÉ PAPP MÁRIA DÉVAVÁNYA-t, aki született 1964. 05. 25., a gazdasági kamarákról szóló 1999. évi CXXI. és a szakképzésről szóló 1993. évi LXXVI. törvény, valamint az Országos Mestervizsga Szabályzat alapján a FÉNYKÉPÉSZ mestervizsga bizottsága FÉNYKÉPÉSZ mesternek nyilvánította.

A mesterlevél sorszáma: 0025

Dátum: 2001. 04. 13

mestervizsga bizottság elnöke

területi kamara elnöke

BÉKÉS MEGYEI KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA BÉKÉSCSABA

P.H.

L. Papp Lajos katona nagyapám (1905-1953), akit nem ismerhettem meg

Papp Lajos és Szilágyi Erzsébet csodás esküvői fotója és portré Erzsébetről

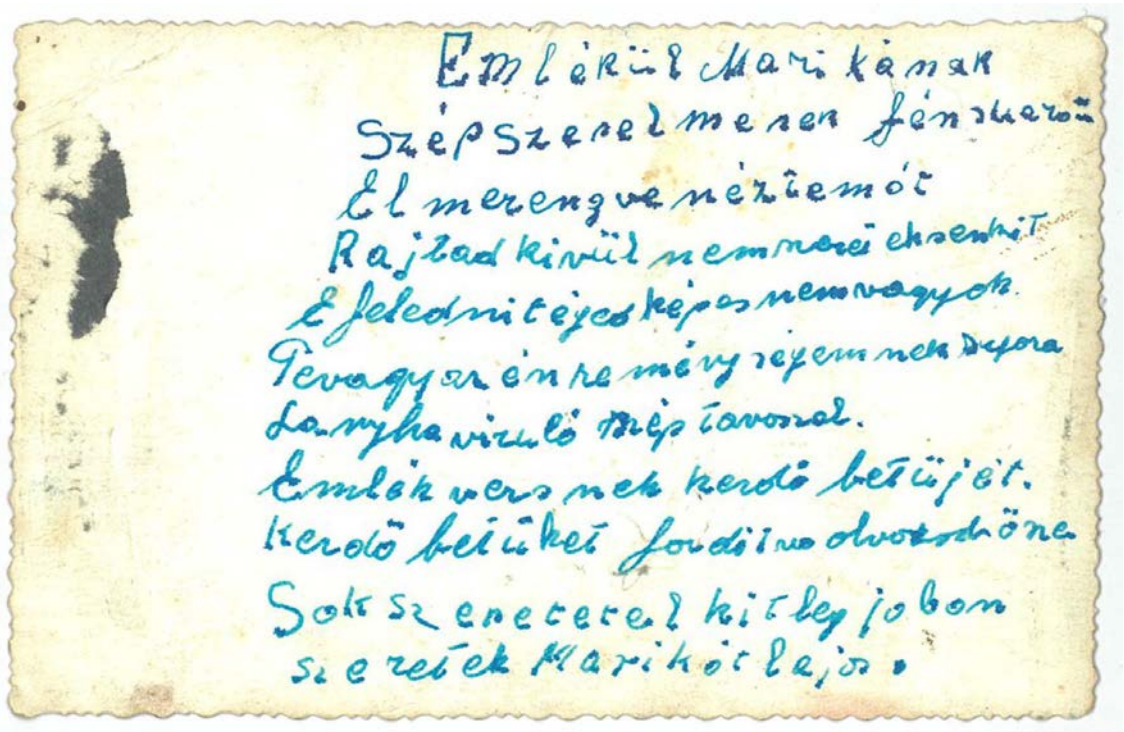
Emlékül Marikának
Szép szerelmesen fénszerű
El merengve néztemót
Rajtad kívül nem szeretek senkit
E feledni téged képes nem vagyok.
Tevagyaz én remény szeremnek szyora
Lanyha vizuló szép tavoszal.
Emlék vers nek kezdő betűjét.
Kezdő betűket fordítva olvasdhöne
Sok szeretetel kitlegjobon
szeretek Marikót lajos.

1950-es években Papp Lajos katonaságtól küldött fotója, hátulján Marsi Marikának szóló szerelmes levél

Marsi András és Katona Teréz - legkisebb lányuk Marika

Marsi Marika

1950-es évekből gyönyörű portré édesanyámról, Marsi Marikáról

1950-es években készült portré - Marsi Erzsike és Marika

Szüleim – Papp Lajos és Marsi Mária
/1957. november/

BAJI JÓZSEF FÉNYKÉPÉSZ
MUNKÁSSÁGÁRÓL

Emlékezés Apukámra

Az én apukám csupán egy fényképész volt a sok közül. Ami mégis különlegessé tette, hogy Ő Dévaványa fényképésze volt, mindenki Baji bácsija, Jóska bácsija.

A fotózás alapjait fényképész nevelőapjától tanulta meg. Már nagyon fiatalon Pestre került, de sok megpróbáltatás után végül ott is a szakmában kezdett dolgozni. Ványára 1938 tavaszán költözött, feleségével és két kisfiával, Jóskával és Miklóssal.

Az új munkahely és otthon keresése Anyuka ötlete volt. Abban az időben Budapesten laktak, és Anyuka nem bírta a bérlakások zsúfoltságát. Úgy döntöttek, ha Szeghalomra nem is – Budapest előtt két évig ott volt műtermük – a családjához aránylag közel letelepednek. Az üzlethelység keresése hamar megoldódott: a községháza mellett volt két üzlet, az egyik éppen üresen állt. Anyuka megkereste a bolt gazdáját, Irma nénit, aki megkérdezte: *„Hát aztán mit csinál a maga ura? Mert ha hentes, akkor vége a beszédnek!”* Anyuka közölte vele, hogy fényképész. *„Na, jó, az nem csinál mocskot.”* – felelte Irma néni, és így létre jött az üzlet, amely 1938 és 1962 között Baji József bérhelye lett.

A kezdet – mint mindig – nem volt zökkenőmentes, de azért lassan kezdték megismerni az emberek, akik főleg családi képeket készítettek. Apuka szenvedélye azonban a riportfotó volt, hiszen a harmincas évek elején, télen, Budapesten, nyáron, Siófokon dolgozott Nagy István fényképésznél külsősként. A Balatonnál nagyon szeretett lenni: szócsővel összehívták a fürdőzőket és létráról készítettek csoportképeket minden délelőtt, a képeket aztán a kora délutáni órákban már árulták is. Szép, mozgalmas nyarai voltak ekkor. Később, amikor már házas volt, az MTI-nél dolgozott fotósként, azonban a házasságuk első éveiben még nyaranta Anyukával Siófokon közösen dolgoztak. A ványai „honfoglalás”, ahogy később mesélték, nehéz volt, és az én születésemmel még nehezebb lett, mivel így már öt főre gyarapodott a család. Nem volt könnyű a fényképészetből eltartani egy ekkora családot.

A második világháború minket is elért. Az elbeszélésekből úgy tudom, családunk nem sínylette meg jobban a háborút, mint bárki más. Az orosz katonák nagyon szerettek fényképeszkedni, és Apuka a fényképekért mindig élelmet kért tőlük. Egyszer egy zsák lisztet kért az orosz tiszttől a fotókért. Az csak nevetett és azt mondta, hogy ha a postától az üzletig elhozza a vállán a zsák lisztet, akkor az övé, ha nem akkor nincs fizetség. Apuka 165 cm körüli „daliás” termet volt, ezért mert a tiszt ilyen könnyelmű ajánlatot tenni. A hátára tették a zsákot és ő elindult. Az orosz tisztek röhögve kísérték. Már a községháza kapujától ájuldozott, és amikor az üzletajtóhoz ért, elkiáltotta magát: *„Nyissátok ki az ajtót!”* – majd beesett zsákostól. Hát, valahogy így szerezte az élelmet az orosz tisztek hiúságán.

A háború utáni idők nagyon zordak voltak. Ki a csuda csináltatott volna képet, amikor még ennivalóra sem tellett? Így aztán Jóskával, a nagyobbik fiúval géphez jártak csépelni. Később, amikor már Miklós is bírta, hármasban mentek. A „frontot” a műteremben kénytelen volt Anyuka tartani. Nagy probléma ebből nem adódott, hiszen még lánykorában Ő is kitanulta a szakmát. Úgy megszokták az ismerősök, hogy a család férfi tagjai nyáron a földeken dolgoznak, hogy gyakran bejöttek az üzletbe megkérdezni: *„Te, Jóska bátyám, lenne három hold búzám, nem aratnád le kedden?”* Kedd volt a szabadnap és Ő az ajánlatokat

legtöbbször elfogadta. Így készült a sok aratós és cséplőgépes felvétel, a gép ugyanis többnyire a nyakában lógott.

Nem felejtem a nyári, piaci napokat, akkor nagy volt a nyüzsgés az üzletben. Apuka szerette, ha látogatják a barátok, jókat vicceltek, nevettek együtt. Emlékeimben még ma is élénken él, amikor Nácsa János bácsi szokása volt, hogy ezeken a meleg piaci napokon berobogott a mindig hűvös üzletbe, és az volt az első mondata: *„Te komám, van egy jó pohár hideg vized?”* Na, egyszer eltört, azaz kettévált a nagy söröskorsó. Apuka várta, hogy János bácsi úgyis betér aznap az üzletbe, a poharat vízzel oldódó dextrinnel szépen összeragasztotta. Rövidesen kopogott is János bácsi, Apuka töltötte is neki nagy előszeretettel a ragasztott kancsóba a vizet, csakhogy amikor János bácsi kezdte felhajtani, láss csodát a pohár kettétört és ráömlött a víz. Apuka meg ott majrézott, hogy eltörte a jó poharát, János bácsi pedig nem győzött sopánkodni, hogy Ő nem akart kárt csinálni, mígnem a darabok összeszedése közben rájött, hogy becsapták. Jót nevettünk az eseten.

Nagyon szeretett Apuka az Ipartestületbe járni. „Hogy ott mit csináltak”, azt csak Anyuka zsörtölődéséből sejtettem. Kártyáztak, ittak és persze ment a bolondozás. Még most is találtam egy rajzot, amit ott készített valamelyik fiú, aki szerette ráérő idejét az üzletünkben tölteni. A rajzon, Apuka kecskeháton ül – voltak ugyanis kecskéink. Na, Apuka se maradt adós! Sok karikatúrát készített, hol ennek, hol annak. Így mulatták tehát az estéket, jó kapatosan befejezve a napot, Anyuka szomorúságára.

A háború után nem mentek jól a dolgaink, nagy volt a szegénység mindenhol. 56’ után aztán állandóan szorongatták, ha nem lép be a KTSZ-be, mondták neki, akkor tönkreteszik. Apukának többször voltak tanulói, először két lány, Magdi és Katona Mariska, majd a hatvanas években egy fiú, Marci, aki Békéscsabán lett fényképész. Jómagam 1959-től dolgoztam mellette két évig. 1962-ben KTSZ tag lett, megszűnt a régi üzletünk, új helyiségbe költöztünk, amit aztán egyikünk se tudott elfogadni. Ugyan én nem dolgoztam otthon ebben az időben, de 1963-ban, mint segédje újra visszamentem. Jóska bátyám közben megnősült, így négyen maradtunk. Miklós 1964-ben került el Ványáról, én 1965-ben mentem férjhez és intettem örökre búcsút szülőföldemnek. Abban a két évben, amíg Apuka mellett voltam sokat dolgoztunk, jókat nevetgéltünk, bensőséges kapcsolat alakult ki köztünk. Nagyon közvetlen kapcsolat alakult ki köztünk. Nagyon közvetlen tudott lenni azzal, akit szeretett.

1966-ban sajnos beteg lett, a súlyos kór 1967 márciusában vitte el. Ezzel számunkra megszűnt örökre a fényképészet, mint szakma, én sem tudtam folytatni, mert nem volt rá lehetőségem. Sajnos az unokáinak nem tudott örülni. Miklós kislányát, Kingikét ugyan még ismerte, de nem sokáig. Balázs fiam pedig halála után 11 évvel született.
Dióhéjban ennyi egy élet és egy szakma története, emlékezete….

2005 októbere

Baji Gizella Katalin

3.-4. MELLÉKLET

HOZZÁJÁRULÓ NYILATKOZAT

a Dévaványai Értéktár Bizottság számára 2024. május 13. napján benyújtott „Dévaványa fényképészei, fényképészetének múltja" javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozóan.

Alulírott Turiné Mikó Éva, hozzájárulok az általam benyújtott javaslat illetve a csatoltan benyújtott mellékletek tartalmának kezeléséhez, nyilvános közléséhez, honlapon való megjelenéséhez, népszerűsítő célra történő felhasználásához.

Továbbá nyilatkozom, hogy az általam felhasznált, nem saját készítésű dokumentumok vonatkozásában azok tulajdonosa hozzájárult az anyag térítésmentes, szabad felhasználásához, mind adminisztráció, nyilvánosságra hozatal, archiválás tekintetében.

Dévaványa, 2024. május 13.

…….
javaslattevő aláírása